

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.

EKONOMİK GELİŞMELER ÖZET DEĞERLENDİRME RAPORU AĞUSTOS 2008/I-II

HAZIRLAYANLAR

Mustafa ŞİMŞEK

Fulya BAYRAKTAR

Mustafa TOSUN

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MÜDÜRLÜĞÜ

Ağustos 2008

Temmuz ayının son haftası ile Ağustos ayının ilk üç haftasında ekonomide yaşanan gelişmeler ve bunun piyasalara yansımaları açıklanan son veriler doğrultusunda aşağıda özetlenmiştir.*

Yurtiçi Piyasaları Etkileyen Gelişmeler

- **Merkez Bankası Para Politikası Kurulu**, 14 Ağustos 2008 tarihli toplantısında; Banka bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo-Ters Repo Pazarı'nda uygulanmakta olan kısa vadeli faiz oranının, **%16.75** olarak sabit tutulmasına karar verdi. Kurul tarafından yapılan açıklamaya göre; son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetteki yavaşlamanın sürdüğüne işaret etmektedir. Uluslararası kredi koşullarındaki ve küresel ekonomideki sorunların toplam talebi sınırlamaya devam edeceği, buna karşılık yurt içi belirsizliklerin azalmasının iç talebi destekleyeceği tahmin edilmektedir. Kurul ayrıca, Mayıs ayından itibaren gerçekleştirilen parasal sıkılaştırma sonrasında kısa vadeli faizlerin mevcut seviyesinin enflasyondaki düşüşü desteklediği değerlendirilmesinde bulunmuştur.
- **Kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's**, Anayasa Mahkemesi'nin AKP'nin kapatılması talebini reddetmesiyle siyasi belirsizliklerin azalması nedeniyle Türkiye'nin görünümünü "negatif"ten "durağan"a çevirdi. Bu konuda yapılan açıklamada; "Anayasa Mahkemesi'nin kararından sonra ortaya çıkan politikalarda süreklilik ve siyasi istikrar beklentileri, muhtemelen yatırımcı güvenini güçlendirecek ve Türkiye'nin büyük cari açığının finansmanında bulunacak kaynakları çoğaltacaktır" denildi.
- **Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's** tarafından Türkiye için hazırlanan özel rapora göre; Türkiye'nin AKP'nin kapatılması davası öncesindeki zorluklarının değişmediği belirtilerek görünümün "durağan" olmaya devam ettiğini bildirildi. Raporda, Anayasa Mahkemesi'nin AKP'yi kapatmama kararının ardından esas konunun politika yapıcıların özellikle ekonomik reform konusunda hızla yeniden işe koyulup koyulmayacakları olduğu belirtildi.
- **Citigroup**, Anayasa Mahkemesinin, AK Parti hakkındaki kararının ardından, Türkiye'nin yatırım yapılabilirlik düzeyini, "Yetersiz Düzeyden", "Ortalama Düzeye" (nötr) yükseltti. Citigroup tarafından yapılan analizde; Anayasa Mahkemesinin, AK Parti ile ilgili kararının, Türkiye'nin ekonomik görünümünü güçlendirmesi açısından, "olumlu" olduğu vurgulandı. Menkul kıymet piyasalarının, bundan böyle bir çıkış ve toparlanma içinde olacağını belirtildiği analizde, bu karar sonrasında, uluslararası piyasalardaki gelişmelerin de etkisiyle, yakın zamanda ortaya çıkacak gelişmeler şöyle sıralandı: "Enflasyonist dinamiklerin iyileşmesi; daha düşük petrol fiyatlarının, enflasyonla mücadeleye ve ödemeler dengesine olumlu katkıda bulunması; düşük ağırlıklı portföyü bulunan yatırımcıların yeniden piyasada alıma geçmesi."
- Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü artırmayı amaçlayan ve **Ar-Ge Teşvik Yasası** olarak da bilinen, Araştırma ve Geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin uygulama ve denetim yönetmeliği Resmi Gazete'de yayımlandı.

* Rapor 22 Ağustos 2008 tarihinden önceki gelişmeleri içermektedir.

Yönetmelik, Ar-Ge kapsamındaki harcamalar ve gelir vergisi konusunda muafiyetler getirirken, sigorta prim desteği ve hibe yardımı gibi teşvikler sağlıyor. Ar-Ge ve yenilik harcamalarının tamamı 31 Aralık 2023 tarihine kadar ticari kazancın tespitinde indirim konusu olacak.

- **Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu (BDDK)** tarafından, Mart 2008 verilerine dayalı olarak hazırlanan üç aylık Finansal Piyasalar Raporu'nun 9. sayısı yayımlandı. Mali disiplin ve iç borçlanma performansında kaydedilen olumlu gelişmelerin aksine, cari açığın ekonominin yapısal sorunu olarak gündemdeki yerini koruduğu vurgulanan raporda, şunlar kaydedildi: "Gelişmekte olan bir ekonomi olarak özellikle yatırımlar açısından dış kaynağa ihtiyaç duyan Türkiye, doğrudan yabancı sermaye girişine rağmen cari açık vermeye devam etmektedir. 2008 yılının kalan kısmında başlıca risklerin, küresel dalgalanmaların kontrol edilip edilemeyeceği, yurtiçindeki gelişmelerin yarattığı iktisadi belirsizlikler ve enflasyon tehlikesi hususları etrafında yoğunlaştığı gözlenmektedir."
- **JP Morgan**, geçen ay 'underweigh'ten 'marketweight' seviyesine yükselttiği Türkiye için yatırım tavsiyesini 'overweight'e çıkardığını bildirdi. Türkiye'nin gelişen ekonomik performansı üzerine oturmuş orta vadeli pozitif bir hikâyesi olduğunu belirten JP Morgan, Anayasa Mahkemesi kararı sonrası AKP'nin reform programını hızlandırmasının beklendiğini vurguladı. JP Morgan bu kararında, politik ortamda ve TCMB'nin kredibilitesindeki gelişmenin etkili olduğunu belirtti.
- **Türkiye Kalkınma Bankası**, 2008 yılının ilk yarısında 19.4 milyon YTL net kar sağladı. Bankanın aktifleri geçen yılın aynı dönemine göre %2.2 artarak 910.9 milyon YTL'ye ulaştı. Bankanın kullandırmış olduğu krediler, geçen yılın aynı dönemine göre %24 artış göstererek toplam 124.9 milyon YTL'ye ulaştı. Toplam kredi hacmi de aynı dönemde %25 artış göstererek 492.1 milyon YTL'ye ulaştı. Toplam kredilerin aktiflere oranı 30 Haziran 2007'de %42 iken, 30 Haziran 2008'de %54'e yükseldi. Banka özkaynakları geçen yılın aynı dönemine göre %7 artış göstererek 467.4 milyon YTL'ye ulaştı.
- Türkiye ile **Uluslararası Para Fonu'nun (IMF)** 1999–2008 yılları arasında art arda gerçekleştirdiği üç stand-by anlaşmasının sonuçlarını değerlendiren IMF İcra Direktörleri Kurulu, "Türkiye'nin ekonomik istikrarını perçinleme ve kalan zafiyetlerini gidermesi çabalarının desteklenmesinde Fon'un, etkili bir rol oynamayı sürdürebileceğini" vurguladı. Türk ekonomisinin son yıllarda önemli başarılarla imza attığına işaret eden IMF, ancak cari açığı büyümenin sorun oluşturmayı sürdürdüğü uyarısında bulundu. Açıklamada, 1990'ların sonunda zayıf bir ekonomiden muzdarip olan Türkiye'nin, stand-by programlarının sona erdiği Mayıs 2008 itibarıyla, önemli bir transformasyondan geçtiğinin ve ekonominin çeşitli alanlarında önemli ilerlemeler sağladığının görüldüğü kaydedildi.

Uluslararası Piyasalardaki Gelişmeler

- **ABD Merkez Bankası (FED) Başkanı Ben Bernanke** yaptığı açıklamada, ABD enflasyon görünümünü çok belirsiz olarak nitelendirerek, merkez bankası yetkililerinin fiyat istikrarını korumak için yapmaları gerekenleri yapacaklarını söyledi. Emtia fiyatlarında son zamanlardaki düşüş ve ABD dolarının istikrar kazanmasının cesaret verici olduğunu söyleyen Bernanke, tersine dönmezse bu gelişmelerin bir süre daha potansiyelin altında kalması beklenen büyüme hızının da etkisiyle bu yılın sonlarında ve gelecek yıl enflasyonun yatışmasına yol açabileceğini belirtti.
- **ABD Merkez Bankası (FED)**, yaptığı faiz konulu toplantıda aldığı kararla, enflasyonun hızlanması ve ekonomik yavaşlamanın derinleşme işaretleri göstermesi nedeniyle gösterge faiz oranlarını beklendiği gibi değiştirmeyerek %2.0 seviyesinde bıraktı. ABD'de faiz oranları 2004 yılının Aralık ayından bu yana en düşük seviyesinde bulunuyor. FED Açık Piyasa Kurulu toplantısının ardından yapılan açıklamada; büyümeye yönelik aşağı yönlü risklerin devam ettiği, enflasyona yönelik yukarı yönlü risklerin de Kurul açısından önemli bir endişe kaynağı olduğu vurgulandı. Açıklamada ikinci çeyrekte tüketici harcamaları ve ihracata bağlı olarak büyümenin hızlanmasına karşın iş piyasasının daha da zayıfladığı ve mali piyasaların ciddi baskı altında kaldığı belirtildi. Kurul, enflasyonun bu yılsonunda ve gelecek yıl düşük seyretmesini beklediğini yineledi.
- **Uluslararası Para Fonu (IMF)**, kredi krizinin altında sarsılan dünya piyasalarının hala kırılgan olduğunu ve risklerin yüksek kalmayı sürdürdüğünü uyarısında bulundu. IMF'nin yılda iki defa açıkladığı Küresel Finans İstikrarı Raporu'nu güncelleştirmek için yayımladığı ilave raporda, dünya piyasalarının, hala ABD'deki emlak krizinin etkisinin altında olduğu belirtilerek, ülkelerin merkez bankalarının da, bir taraftan artan enflasyonist baskılar, diğer taraftan da durgunluk tehdidiyle karşı karşıya bulunduğu işaret edildi. İlave raporda, "küresel finans piyasalar kırılgan, sistematik risk göstergeleri de yüksek kalmaya devam ediyor" denildi.
- **Reuters haber ajansı**, IMF'nin 2008 dünya ekonomik büyüme tahminini %4.1'den %3.9'a, 2009 büyüme tahminini ise %3.9'dan %3.7'ye indirdiğini bildirdi. ABD 2008 büyüme tahmini %1.3 olarak kalırken, 2009 büyüme tahmini %0.8'den %0.7'ye indirildi. Euro bölgesi ekonomik büyüme tahminleri ise 2008 için %1.7'den %1.4'e, 2009 için %1.2'den %0.9'a indirildi.
- Münih merkezli **IFO Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü** yaptığı açıklamada, Batı Avrupa ve Asya ekonomilerinin görünümünün kötüleştiğini ve dünya ekonomisi hakkındaki beklentilerin son 18 yılın en düşük seviyelerine indiğini belirtti. IFO tarafından hazırlanan ve şu anki piyasa koşullarını ve ilerisi için tahminleri ölçen dünya ekonomik durum endeksi 2. çeyrekteki 81.4 değerinden üçüncü çeyrekte 73.4'e düşerken, son yedi yılın en düşük değerine geriledi. Yapılan çalışmaya göre Kuzey Amerika'nın ekonomik durum rakamları bir önceki çeyrekteki 60.9 değerinden 62.7'ye çıkarken, Batı Avrupa'da 75.9'dan 63.1'e, Asya'da ise son 6.5 yılın en düşük rakamı olan 75.9'a geriledi.
- **ABD Ticaret Bakanlığı** tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD'de 2. çeyrekte Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) %1.9 artarak beklentilerden daha kötü geldi.

Beklentiler GSYH artışının %2.0 olması yönündeydi. Ayrıca daha önce 1. çeyrekte %1.0 arttığı açıklanan veri %0.9 artış olarak revize edildi. 2007 yılının toplam büyümesi ise %2.2 olmuştu. ABD ekonomisi 2006 yılında %2.9, 2007 yılında ise %2.2 büyüme kaydetmişti.

- **ABD Ticaret Bakanlığı'nın** açıklamasına göre, ABD'de kişisel tüketim harcamaları endeksi 2. çeyrekte %4.2 artış gösterdi. İlk çeyrekte %3.6 artan verinin 2. çeyrekte %3.9 artması bekleniyordu. Gıda ve enerji fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek kişisel tüketim harcamaları endeksi ise 2. çeyrekte %2.1 artış gösterdi. Bir önceki çeyrekte %2.3 artış gösteren verinin bu çeyrekte %2.2 artması bekleniyordu.
- **ABD Çalışma Bakanlığı** tarafından yapılan açıklamaya göre, Temmuz ayında tarım dışı istihdam beklentilerden iyi gelerek 51,000 kişi azaldı. Beklentiler verinin 75,000 kişi azalması yönündeydi. Ayrıca Haziran ayında 62,000 azalış olarak açıklanan veri 51,000 azalış olarak revize edildi. İşsizlik oranı ise Temmuz ayında beklentilerden yüksek gelerek %5.7 olarak açıklandı. Verinin bu ay %5.6 çıkması bekleniyordu.
- **ABD'de ISM imalat sanayi endeksi** Temmuz ayında beklentilerin üzerinde gelerek 50 değerini aldı. Haziran ayında 50.2 olarak açıklanan verinin Temmuz ayında 49.3 değerini alması bekleniyordu. Endeksin son 6 aydır 50 seviyesinin altında ya da çok az üstünde seyretmesi sektörde daralma olduğu yönünde yorumlanmaktadır.
- **ABD Çalışma Bakanlığı** tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD Merkez Bankası FED'in faiz politikasını belirlerken dikkate aldığı göstergelerden biri olan ABD çekirdek kişisel tüketim harcamaları (PCE) Haziran ayında %0.3, kişisel gelirler ise %0.1 arttı. Ayrıca Mayıs ayında %0.1 arttığı açıklanan çekirdek PCE verisi %0.2 olarak, %1.9 arttığı açıklanan kişisel gelirler ise %1.8 olarak revize edildi. Beklentiler çekirdek PCE'nin Haziran'da %0.2 artması ve kişisel gelirlerin %0.2 azalması yönündeydi. Çekirdek PCE'nin yıllık artışı ise geçen ayki %2.2 seviyesinden bu ay %2.3'e yükseldi. Gıda ve enerji harcamalarının da dahil edildiği PCE endeksi ise Haziran ayında %0.8, yıllık bazda da %4.1 artış gösterdi.
- ABD'de, sözleşmeleri imzalanan ve bekleyen konut satışları endeksi Haziran ayında %5.3 artarak beklentilerin aksine yükseldi. Beklentiler verinin %1.0 gerilemesi yönündeydi. Ayrıca Mayıs ayında %4.7 düşüş olarak açıklanan veri %4.9 düşüş olarak revize edildi.
- ABD'nin 2. büyük konut finansman şirketi **Freddie Mac** tarafından yapılan açıklamaya göre, şirket yılın 2. çeyreğinde 821 milyon dolar zarar açıkladı. Şirket böylece 4 çeyrektir üst üste zarar etmiş oldu. Şirket geçen yıl 2. çeyrekte 729 milyon kâr ederken, bu yıl ilk çeyrekteki düzeltilmiş zararı 151 milyon dolar olmuştu. Açıklamada ayrıca sermaye artırımına gitme konusunda kararlı olduğu belirtildi.
- **ABD'de Öncü Göstergeler Endeksi** Temmuz ayında %0.7 düşüş göstererek beklentilerden daha fazla geriledi. Beklentiler verinin %0.2 gerileyeceği yönündeydi. Ayrıca Haziran ayında %0.1 artış olarak açıklanan veri %0.0 olarak revize edildi. Yeni siparişler, işsizlik başvuruları, para arzı, ortalama çalışma saati, inşaat ruhsatları, hisse senedi fiyatları vb. değişkenlerden oluşan öncü

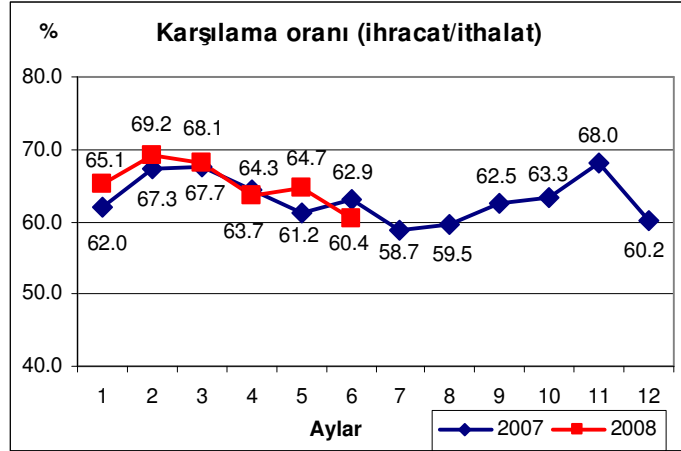
göstergeler endeksi, ekonominin gidişatı hakkında önemli bir gösterge niteliği taşıyor.

- ABD'de konut başlangıçları Temmuz ayında %11 azalarak 1991 yılının Mart ayından bu yana en düşük seviye olan 965,000'e geriledi. Beklentiler verinin 960,000'e gerilemesi yönündeydi. Ayrıca Haziran ayında %9.1 artış olarak açıklanan veri %10.4 artış olarak revize edildi.
- **ECB Başkanı Jean-Claude Trichet** Euro bölgesi enflasyonunun uzun süre hedeflerin üzerinde kalmasının beklendiğini ve orta vadede fiyat istikrarına yönelik yukarı yönlü riskler bulunduğunu söyledi. Enflasyonun endişe verici olduğunu ve 2009'da kademeli olarak ılımlı hale geleceğini söyleyen Trichet, Euro bölgesinin ekonomik göstergelerinin sağlam olduğunu ancak son verilerin Euro bölgesinde daha düşük GSYH büyümesini teyit ettiğini belirtti. Trichet ayrıca, enflasyonun ikincil etkilerinden kaçınılmasının önemli olmaya devam ettiğini ve mevcut para politikası duruşunun fiyat istikrarı hedefine ulaşılmasına destek olacağını belirtti.
- **Avrupa Merkez Bankası ECB'nin** yaptığı açıklamaya göre, Euro bölgesinde cari işlemler açığı Haziran ayında 8.2 milyar euro olarak gerçekleşti. Ayrıca Mayıs ayında 7.3 milyar euro açık olarak açıklanan veri 5.5 milyar euro açık olarak revize edildi. Euro bölgesi 12 aylık kümülatif toplama göre ise Haziran ayında 19.6 milyar euro cari işlemler açığı verdi. Euro bölgesi geçen yıl aynı dönemde 19 milyar euro cari işlemler fazlası vermişti.
- Kredi krizinden en çok zarar gören Avrupa bankası olan UBS tarafından yapılan açıklamaya göre, Banka 2. çeyrekte 358 milyon İsviçre frankı zarar açıkladı. Beklentiler bankanın 273 milyon frank zarar açıklayacağı yönündeydi. Banka yaptığı açıklamada ayrıca küresel varlık yönetimi biriminden 24.5 milyar İsviçre frankı para çıkışı olduğunu ifade ederek, son dönem sonuçlarını etkileyen "olumsuz ekonomik ve finans piyasası trendlerinde" bir iyileşme beklemediğini belirtti.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde enflasyon Temmuz ayında geçici verilerle beklentilere paralel olarak yıllık bazda rekor seviye olan %4.1'e yükseldi. Bu oran ölçümlerin başladığı 1997 yılından bu yana Euro bölgesinde görülen en yüksek enflasyon oranı oldu. Haziran ayında %4.0 artan verinin, yükselen gıda ve enerji fiyatları nedeniyle Temmuz ayında %4.1'e yükselmesi bekleniyordu. Avrupa Merkez Bankası ECB, enflasyonun yüksek seyri nedeniyle 3 Temmuz'da yapılan toplantıda faiz oranlarını 25 baz puan artırıp %4.25'e yükseltmişti.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde işsizlik oranı Haziran ayında beklentilerden yüksek gelerek %7.3 oldu. Beklentiler verinin %7.2 olması yönündeydi. Ayrıca geçen ay %7.2 olarak açıklanan işsizlik oranı %7.3 olarak revize edildi.
- **Eurostat**'ın açıkladığı verilere göre, Euro bölgesinde Haziran ayında sanayi üretimi aylık bazda değişmezken, yıllık bazda %0.5 düşüş gösterdi. Veri öncesinde yapılan anketlerde aylık bazda %0.1 ve yıllık bazda %0.2 artış bekleniyordu. Mayıs ayındaki %1.9 olan aylık düşüş %1.8'e ve %0.6 olan yıllık düşüş ise %0.4'e revize edildi. Dayanıklı tüketici malları üretimi yıllık bazda en çok düşen kalem oldu.

- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde üretici fiyatları endeksi (ÜFE), Haziran ayında enerji maliyetlerindeki yükselişle birlikte beklentilerin üzerinde %0.9 arttı. Beklentiler verinin %0.8 artacağı yönündeydi. Açıklanan son rakamla birlikte Euro bölgesinde ÜFE artışı yıllık olarak %8.0'a yükseldi. ÜFE, Mayıs ayında %1.2 artış kaydetmiş, yıllık artış oranı ise %7.1 olmuştu.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) geçici verilere göre 2. çeyrekte %0.2 azalarak beklentiler dahilinde gerçekleşti. Veri ilk çeyrekte %0.7 artış göstermişti. Euro bölgesi GSYH'si yıllık bazda %1.5 artmış oldu. Beklentiler de bir önceki çeyrekte %2.1 artan verinin bu çeyrekte %1.5'e gerilemesi yönündeydi.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde tüketici fiyatları Temmuz ayında %0.2 azaldı ve yıllık bazda %4.0 olarak gerçekleşti. Enerji, gıda fiyatlarının dahil edilmediği çekirdek enflasyon ise Temmuz ayında %0.4 geriledi ve yıllık bazdaki artış %2.5 olarak gerçekleşti. Çekirdek enflasyon Haziran ayında aylık bazda %0.1 artmış ve yıllık artış oranı %2.5 olmuştu.
- **İngiltere Merkez Bankası (BOE)** ve **Avrupa Merkez Bankası (ECB)**, faiz konulu para politikası toplantıları sonucunda, faiz oranlarını piyasa beklentileri doğrultusunda değiştirmeden bıraktı. Enflasyonun Haziran ayı itibariyle %2 olan hedeften oldukça saparak %3.8 seviyesine ulaşması ve yüksek seyreden gıda ve enerji fiyatlarının etkisiyle artma eğiliminde olması nedeniyle beklentiler de BOE'nin faiz oranlarını değiştirmeyerek %5 seviyesinde sabit tutacağı yönündeydi. Enflasyon endişeleri devam eden ECB de, faiz oranlarını beklediği gibi %4.25 seviyesinde değiştirmeden bıraktı. Banka en son 3 Temmuz'da faiz oranlarını 25 baz puan artırmıştı.
- **İngiltere Ulusal İstatistik Kurumu** tarafından yapılan açıklamada, İngiltere'nin Gayri Safi Yurtiçi Hasılasının (GSYH) revize edilen geçici rakamlara göre 2. çeyrekte çeyrek bazında değişmediği, yıllık bazda ise %1.4 arttığı belirtildi. Bir önceki çeyrekte GSYH artışı çeyrek bazında %0.3 ve yıllık bazda %2.3 olarak açıklanmıştı.
- **Almanya'da Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)** 2. çeyrekte beklentilerden daha iyi gelerek çeyrek bazında %0.5 düşüş ve yıllık bazda %3.1 artış gösterdi. Beklentiler verinin çeyrek bazında %0.8 düşeceği ve yıllık bazda %1.6 artacağı yönündeydi. Ayrıca bir önceki çeyrekte %1.5 arttığı açıklanan veri %1.3 olarak revize edildi.
- **Japonya Merkez Bankası (BOJ)** tarafından yapılan açıklamaya göre, toptan eşya fiyatları Temmuz ayında %2.0 yükselerek yıllık bazda %7.1'e yükseldi. Geçen ay yıllık bazda %5.7 artan verinin bu ay %5.8'e yükselmesi bekleniyordu.
- **Japonya Merkez Bankası (BOJ)**, genel beklentiye uygun olarak faiz oranlarını oybirliğiyle %0.5'te tutarken, ekonomiyle ilgili görüşünü art arda ikinci ayda da aşağı çekti. BOJ toplantısının ardından yapılan açıklamada, ekonomik büyümenin, yüksek enerji ve ham madde fiyatları ve ihracat artışının zayıflaması nedeniyle yavaşladığı belirtildi. BOJ en son 2007 yılı Şubat ayında faiz oranlarını 25 baz puan artırarak %0.50'ye çıkarmıştı.

Son Açıklanan Veriler

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)** tarafından açıklanan geçici verilere göre, 2008 yılı Haziran ayında; geçen yılın aynı ayına göre **ihracat** %31 oranında artarak 11.8 milyar dolar, **ithalat** ise %36.4 oranında artarak 19.5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %45.7 oranında artarak 5.3 milyar dolardan 7.7 milyar dolara yükselmiştir. 2007 Haziran ayında %62.9 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2008 Haziran ayında %60.4 olarak gerçekleşmiştir.

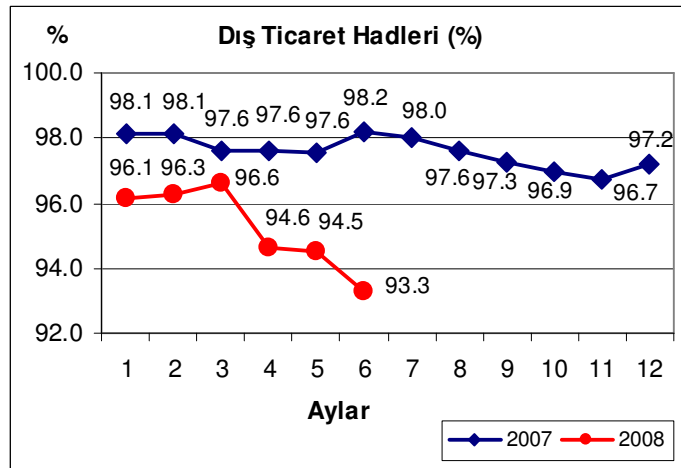
2008 Ocak-Haziran döneminde; 2007 yılının aynı dönemine göre ihracat %38.7 oranında artarak 68.8 milyar dolar, ithalat ise %36.9 oranında artarak 105.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2007 Ocak-Haziran döneminde 27.7 milyar dolar olan dış ticaret açığı, 2008 yılının aynı döneminde %33.6 oranında artarak 37 milyar dolara yükselmiştir.

2008 yılı Haziran ayı itibarıyla Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki ağırlığı devam etmekte olup, toplam ihracat içindeki payı %48.7'dir. Geçen yılın aynı ayına göre AB ülkelerine yapılan ihracat %9.4 oranında artarak 5.7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

2008 yılı Haziran ayında, fasıllar bazında en büyük ihracat kalemi kara taşıtları ve bunların aksam ve parçalarında (1.9 milyar dolar) olurken; bu fasılı demir-çelik (1.7 milyar dolar), makineler, mekanik cihazlar, kazanlar, aksam ve parçaları (1.0 milyar dolar) ve elektrikli makine ve cihazlar (yaklaşık 0.7 milyar dolar) izlemiştir. Aynı ayda, ithalatta ise en büyük kalemler, sırasıyla, mineral yakıtlar, mineral yağlar (4.6 milyar dolar), demir ve çelik (2.6 milyar dolar) ve makineler, mekanik cihazlar, kazanlar, aksam ve parçaları (2.1 milyar dolar) olmuştur.

- TÜİK** tarafından açıklanan geçici verilere göre; 2008 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre **ihracat miktar endeksi** %4.8 oranında, **ithalat miktar endeksi** %3.5 oranında artış gösterirken, **ihracat birim değer endeksi** %25.2 oranında ve **ithalat birim değer endeksi** de %31.8 oranında artış göstermiştir.

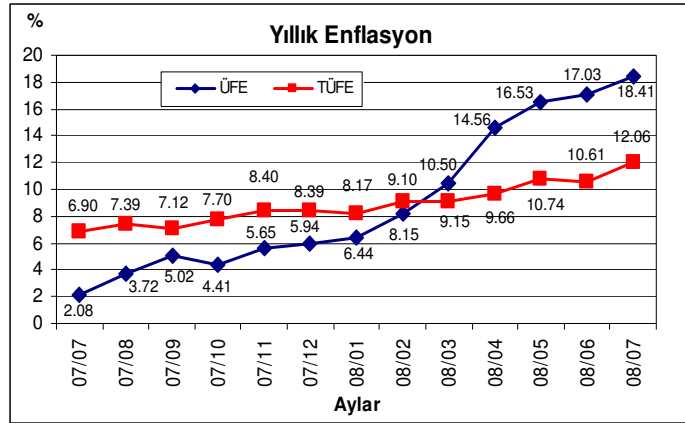
Ana sektörler itibarıyla, Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat miktar endeksleri; tarım ve ormancılık

sektöründe %5.5, balıkçılık sektöründe %22.6 oranında düşüş, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %14.8, imalat sanayii sektöründe ise %5.2 oranında artış göstermiştir. İthalat miktar endeksleri de aynı ayda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %3.2 oranında düşüş, tarım ve ormancılık sektöründe %2.4 ve imalat sanayii sektöründe %4.2 oranında artış kaydetmiştir. Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat birim değer endeksleri; tarım ve ormancılık sektöründe %16.2, balıkçılık sektöründe %24, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %13.6 ve imalat sanayii sektöründe %25.7 oranında artarken, lokomotif sektör olarak adlandırılan tekstil ürünlerinde %12.1, giyim eşyasında ise %16.1 oranında artmıştır. İthalat birim değer endeksleri de aynı ayda, tarım ve ormancılık sektöründe %45.8, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %66.3 ve imalat sanayii sektöründe %22.4 oranında artmıştır.

Bu gelişmelerden sonra, 2008 yılının Nisan ayından itibaren ithalat lehine dönmüş olan dış ticaret hadleri bu eğilimini Haziran ayında da devam ettirmiştir. Haziran ayında, bir önceki aya göre ithalat fiyatlarının (%3.77) ihracat fiyatlarına göre (%2.41) daha fazla artması dış ticaret haddinin bir önceki aya göre 1.2 puan azalışla 93.3 seviyesinde ithalat lehine devam etmesine sebep olmuştur.

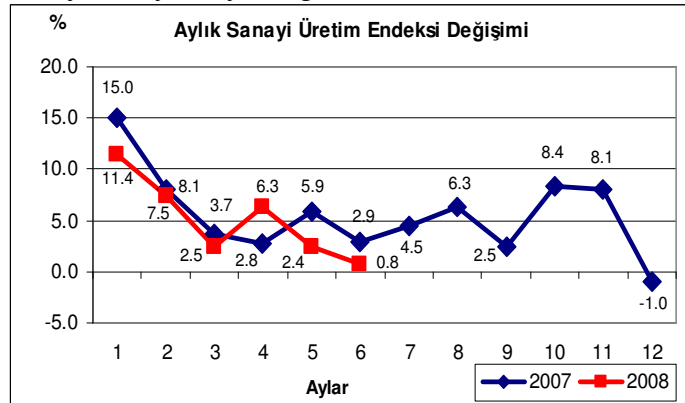
- TÜİK tarafından açıklanan verilere göre; 2008 yılının Temmuz ayında **Üretici Fiyatları (ÜFE)** bir önceki aya göre %1.25 oranında artarken, **Tüketici Fiyatları (TÜFE)** %0.58 oranında artış gösterdi. Böylece, bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon üretici fiyatlarıyla %18.41, tüketici fiyatlarıyla ise %12.06 oranında gerçekleşmiş oldu.

2008 yılının Temmuz ayında, ÜFE'de alt sektörler itibarıyla en yüksek aylık artışlar %20.89 ile metal cevheri, %10.68 ile maden kömürü ve linyit, %7.86 ile de elektrik, gaz

üretimi ve dağıtım sektörlerinde gerçekleşirken, TÜFE'deki en yüksek aylık artış ise %5.34 ile konut grubunda gerçekleşmiştir.

- TÜİK tarafından açıklanan, 1997=100 temel yıllık **Aylık Sanayi Üretim Endeksi**, 2008 yılı Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %0.8 oranında artarak 152.2 olmuştur. Sanayinin alt sektörleri düzeyinde, bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik sektörü endeksi %20.3, elektrik, gaz ve su sektörü endeksi %4.5 oranında artış, imalat sanayi sektörü endeksi ise %0.4 oranında azalış göstermiştir.

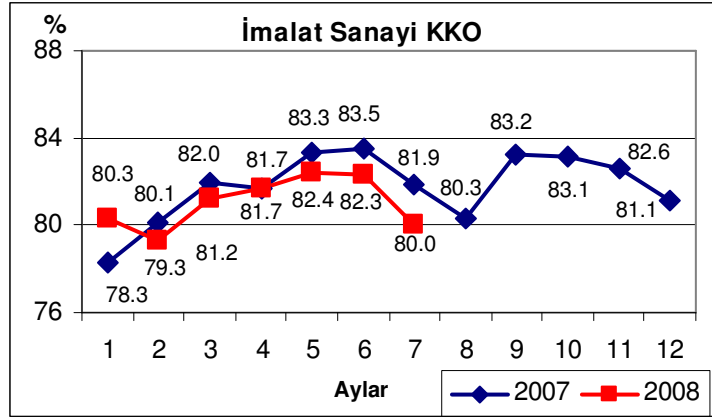

2008 yılının altı aylık ortalaması bir önceki yılın altı aylık ortalaması ile karşılaştırıldığında, toplam sanayi sektörü endeksinin %4.9, madencilik sektörü endeksinin %8.9, imalat sanayi sektörü endeksinin %4.4 ve

elektrik, gaz ve su sektörü endeksinin ise %7.8 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

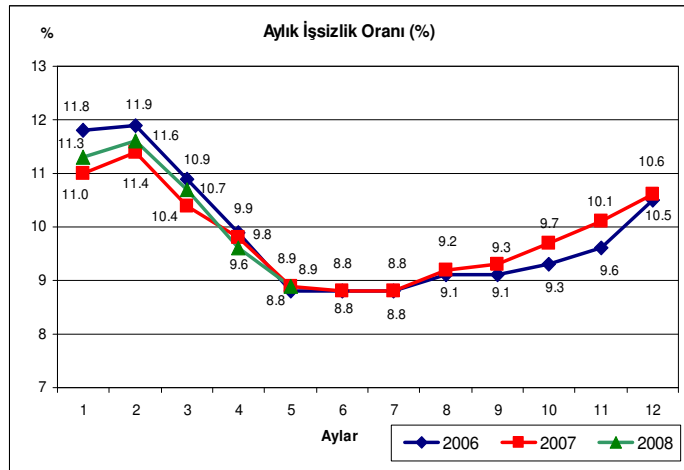
2008 yılı Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre imalat sanayi üretim endeksinde en yüksek yüzde artış %26.6 ile b.y.s. elektrikli makine cihazları imalatında gerçekleşirken, bunu %24.0 ile büro, muhasebe bilgi işlem makineleri imalatı ve %15.9 ile taşıt araçları ve karoseri imalatı takip etmiştir.

- **TÜİK** tarafından yapılan açıklamaya göre; 2007 yılı Temmuz ayında %81.9 düzeyinde olan üretim değeri ağırlıklı, **İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO)**, 2008 yılı Temmuz ayında 1.9 puan azalarak %80.0 olarak gerçekleşmiştir. İşyerlerinin tam kapasite ile çalışmamasının nedenleri olarak, önem sırasına göre; talep yetersizliği ilk sırada yer alırken, hammadde yetersizliği, mali imkânsızlıklar, işçilerle ilgili meseleler ve enerji yetersizliği diğer nedenler olmuştur. KKO, 2008 yılı Haziran ayında ise %82.3 seviyesindeydi.

Temmuz ayında, bir önceki aya göre, işyerlerindeki üretim miktarı ve satış miktarı %1.6 azalırken, satış fiyatları %1.1 ve hammadde fiyatları da %1.6 oranında artmıştır. 2008 yılı Ağustos ayında, üretim miktarının %1.2, satış miktarının %1.0, satış fiyatlarının %0.3 ve hammadde fiyatlarının da %0.4 oranında artması beklenmektedir.

- **TÜİK** tarafından açıklanan, **Hanehalkı İşgücü Araştırması 2008 Mayıs Dönemi (Nisan, Mayıs, Haziran 2008) Sonuçları**'na göre; 2008 yılı Mayıs döneminde, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus geçen yılın aynı dönemine göre 763 bin kişi artarak 49 milyon 881 bin kişiye ulaşmıştır. İstihdam edilenlerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 434 bin kişi artarak 22 milyon 277 bin kişiye yükselirken, işgücüne katılma oranı %49.0 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde işsiz sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 41 bin kişi artarak 2 milyon 164 bin kişiye yükselirken, işsizlik oranında herhangi bir değişiklik olmayarak %8.9 seviyesinde, tarım dışı işsizlik oranı da değişmeyerek %11.5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, istihdam edilenlerin %27.1'i tarım, %19.4'ü sanayi, %6.1'i inşaat, %47.4'ü de hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, tarım sektöründe istihdamın payının 0.6 puan azaldığı, buna karşılık sanayi sektörünün payının 0.3

puan, inşaat sektörünün payının 0.2 puan, hizmetler sektörünün payının da 0.1 puan arttığı görülmektedir.

- **TÜİK** tarafından yapılan açıklamaya göre; 2008 yılının Temmuz ayında, **yeni kurulan şirket ve kooperatif sayısı**, geçen yılın aynı ayına göre %2.4 artarak 4162'den 4263'e yükselmiştir. **Kapanan şirket ve kooperatif sayısı** ise bir önceki yılın aynı ayına göre %9.5 oranında artarak 730'dan 799'a yükselmiştir.
- **Türkiye İstatistik Kurumu ve T.C. Merkez Bankası** işbirliği ile yürütülen **Aylık Tüketici Eğilim Anketi**'ne göre, 2008 yılının Haziran ayında 75.01 olan **Tüketici Güven Endeksi**, 2008 yılının Temmuz ayında, %2.66 oranında artarak 77.01 değerine yükselmiştir. Ankete göre, güven endeksindeki artış, tüketicilerin mevcut ve gelecek dönem satın alma gücü, gelecek dönem genel ekonomik durum, gelecek dönem iş bulma olanakları ve mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğuna ilişkin değerlendirmelerinin iyileşmesinden kaynaklanmaktadır.
- **T.C. Merkez Bankası** tarafından, **Ödemeler Dengesi**ne ilişkin yayınlanan son verilere göre; 2007 yılı Haziran ayında 3,137 milyon dolar olarak gerçekleşen **cari işlemler açığı**, bu yılın Haziran ayında %78.2 oranında artarak 5,591 milyon dolara yükselmiştir. Alt kalemler itibarıyla bakıldığında; ödemeler dengesi tablosundaki **dış ticaret açığı** bir önceki yılın aynı ayına göre %63 oranında artarak 6,325 milyon dolara, **hizmetler dengesindeki net gelirler** %34.3 oranında artarak 1,578 milyon dolara, **gelir dengesinden** kaynaklanan net giderler 64.1 oranında artarak 988 milyon dolara yükselmiştir. **Cari transferlerden** kaynaklanan girişler ise %15.3 oranında azalarak 144 milyon dolara düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda 2008 yılının Ocak-Haziran döneminde **cari açık**, bir önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında %41.9 oranında artmış ve 19,273 milyon dolardan 27,347 milyon dolara yükselmiştir.

2008 yılının Ocak-Haziran döneminde gerçekleşen 27,347 milyon dolarlık cari açığın finansmanına baktığımızda, finans hesaplarında gerçekleşen net sermaye girişinin, bir önceki yılın aynı dönemine oranla %101.7 artarak 31,200 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemde gözlemlenen başlıca gelişmeler şu şekilde özetlenebilir: Doğrudan yatırımlar kalemindeki net sermaye girişi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %46.6 azalarak 5,852 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 5,993 milyon dolar net sermaye girişi olan portföy yatırımlarında, bu dönemde 1,647 milyon dolar net giriş gerçekleşmiştir. Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan diğer yatırımlar kaleminde ise bir önceki yılın aynı döneminde 5,409 milyon dolar net giriş gerçekleşmişken, bu dönemde 24,063 milyon dolar net giriş olmuştur. Bu gelişmeler sonucu resmi rezervler 2007 yılının ilk yarısında 6,890 milyon dolar artmışken, bu yılın ilk yarısında 362 milyon dolar artış göstermiştir.

- **Hazine Müsteşarlığı**'ndan yapılan açıklamaya göre; 31.07.2008 itibarıyla, **Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku**, 345.8 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir. Toplam borç stokunun 241.5 milyar YTL tutarındaki kısmı (%69.8) Türk Lirası cinsinden, 103 milyar YTL tutarındaki kısmı (%29.8) döviz cinsinden ve geriye kalan 1.3 milyar YTL tutarındaki kısmı ise (%0.4) döviz endeksli borçlardan oluşmaktadır. 2008 Temmuz sonu itibarıyla merkezi yönetim toplam borç stokunun %55.8'i iç piyasaya, %19.7'si ise kamu kesimine olan iç borçlardan oluşurken, dış borçların ağırlığı %24.5 olmuştur.

İç borç stokunun alacaklılara göre dağılımına baktığımızda; 2007 yılında %73.8 olan piyasa payı 2008 yılının ilk altı ayında artmış, Haziran ayında %74.1 olarak gerçekleştiikten sonra, Temmuz ayında tekrar %73.9'a düşmüştür. 2007 yılında 25.7 ay olan iç borç stokunun ortalama vadeye kalan gün sayısının ise, 2008 yılı boyunca düştüğü, Haziran ayında 23 ay olarak gerçekleşmesinin ardından, Temmuz ayında tekrar yükselerek 24.2 ay olarak gerçekleştiği görülmektedir.

- **T.C. Merkez Bankası'nın** mali ve reel sektörden katılımcılarla gerçekleştirdiği **2008 Yılı Ağustos Ayı II. Dönem Beklenti Anketi** sonuçlarına göre; Türkiye ekonomisinin 2008 yılında %4.1 büyüyeceği, tüketici fiyatlarının %11.04 oranında artacağı, cari işlemler açığının 50 milyar 723 milyon dolar ve dolar kurunun 1.2594 YTL civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki 12 ve 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentileri ise sırasıyla %8.72 ve %7.36 düzeyindedir. 12 ay sonrası için, 6 ay vadeli hazine bonosunun yıllık bileşik getirisi %17.23, 5 yıl vadeli, 6 ayda bir ödemeli devlet tahvillerinin yıllık bileşik getirisi de %17.37 olarak beklenmektedir. Ağustos II. Dönem Beklenti Anketi genelinde, bir önceki döneme göre, cari yılsonu büyüme oranının, TÜFE'nin ve cari açığın artacağı, diğer ekonomik göstergelerin ise azalacağı tahmin edilmektedir.

- **Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemlerindeki Gelişmeler**

18 Temmuz - 22 Ağustos 2008 döneminde Merkez Bankası Analitik Bilânçosu aktif büyüklüğü, %0,3 oranında daralarak 107,860 milyon YTL seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde Dış Varlıklar kalemi %1.45 düzeyinde azalırken, İç Varlıklar kalemi de %13.3 oranında artış göstermiştir.

Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemleri (Milyon YTL.)

	31.08.07	18.07.08	22.08.08	Değişim	
				Son Yıl	Dönem
AKTİFLER	113,702	107,832	107,860	-5,841	28
1.DIŞ VARLIKLAR	100,440	97,013	95,607	-4,833	-1,406
2.İÇ VARLIKLAR	13,261	10,819	12,253	-1,008	1,434
PASİFLER	113,702	107,832	107,860	-5,841	28
1.TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜKLERİ	62,290	59,827	58,108	-4,182	-1,719
1.1. DIŞ YÜKÜMLÜKLER	21,917	20,800	18,768	-3,149	-2,032
1.2. İÇ YÜKÜMLÜKLER	40,373	39,027	39,340	-1,033	313
1.2.1. Döv. Ol. Takip Ol. Mev.	19,131	17,830	18,675	-456	845
1.2.2. Bankaların Döviz Mevduatı	21,242	21,197	20,665	-577	-532
2.MERKEZ BANKASI PARASI	51,412	48,005	49,752	-1,660	1,747
2.1. REZERV PARA	38,554	45,033	48,522	9,968	3,489
2.1.1. Dolaşıma Çıkan Banknot	25,857	30,571	30,337	4,480	-234
2.1.2. Bankalar Mevduatı	12,519	14,304	18,077	5,558	3,773
2.1.3. Diğer Kalemler	178	157	108	-70	-49
2.2. DIĞER MB PARASI	12,858	2,972	1,230	-11,628	-1,742
2.2.1. APİ'den Doğan Borçlar	5,540	354	-5,556	-11,096	-5,910
2.2.2. Kamu Mevduatı	7,318	2,618	6,786	-532	4,168
TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon \$)	71,875	75,664	75,462	3,587	-202

Kaynak: TCMB

Bilânçonun pasif kalemleri incelendiğinde ise bu dönemde Merkez Bankası Toplam Döviz Yükümlülüklerinin %2.9 oranında daraldığı görülmektedir. Toplam Döviz Yükümlülükleri kaleminin alt ayırımına bakıldığında, Dış Yükümlülükler kaleminin yaklaşık %9.8 azalış, İç Yükümlülükler kaleminin ise %0.8 oranında artış kaydettiği göze çarpmaktadır.

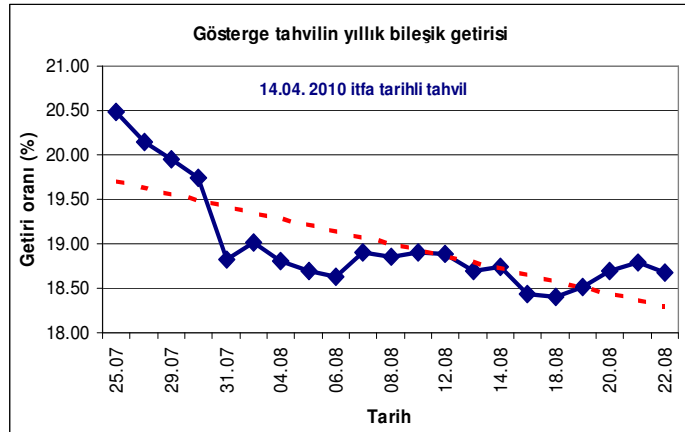
Haziran ayının ikinci yarısıyla Temmuz ayının ilk yarısını kapsayan inceleme döneminde %6.14 oranında azalış kaydeden Rezerv Para kaleminde, bu dönemde artış sağlandığı görülmektedir. Bu dönemde Rezerv Para kalemi, %7.75 oranında genişleyerek 48.5 milyar seviyesine ulaşırken, Emisyon hacmi %8 oranında daralmıştır. Geçen dönem itibariyle 2,972 milyon seviyesinde bulunan Merkez Bankası'nın politika araçlarının oluşturduğu Diğer Merkez Bankası Parası kalemi, bu dönem %58.6 oranında azalarak 1,230 milyon YTL düzeyine gerilemiştir. Diğer Merkez Bankası Parası kaleminin alt başlıklarından birisi olan ve Temmuz ayının ilk yarısı itibariyle 354 milyon YTL düzeyinde bulunan Açık Piyasa İşlemleri kalemi ise yaklaşık 6 milyar YTL azalış göstererek -5,556 milyon YTL seviyesine gerilemiştir. Diğer bir ifade ile Temmuz ayının ilk yarısı itibariyle Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri yoluyla piyasaya 354 milyon YTL borçlu durumda iken, bu dönemde piyasaya verdiği borç miktarı 5.6 milyar YTL tutarına ulaşmıştır.

18 Temmuz – 22 Ağustos 2008 döneminde **TCMB brüt döviz rezervleri**, 202 milyon dolar azalarak 75,462 milyon dolar seviyesine gerilemiştir.

- **Tahvil-Bono Piyasası**

Temmuz ayının dördüncü haftasını %20.49 seviyesinden kapatan piyasanın gösterge kağıdı niteliğindeki **14 Nisan 2010 itfa tarihli tahvil**, Temmuz ayının son haftasında, Anayasa Mahkemesinin AKP'nin kapatılmaması yönündeki kararının ardından, yoğun alımlarla 148 baz puan düşüşle %19.01'e geriledi.

Ağustos ayının ilk iki haftasında ise, iç ve dış piyasalardaki ekonomik belirsizliklere bağlı olarak faiz oranları dalgalı bir seyir izledi. Ağustos ayının ilk haftasını 15 baz puan düşüşle %18.86 seviyesinden kapatan gösterge tahvil faizi, kâr realizasyonları ve ardından gelen tepki alımlarına bağlı olarak iniş çıkışlar gösterse de, ikinci haftayı da 42 baz puan düşüşle %18.44 seviyesinden tamamladı. Küresel piyasalardaki stagflasyon kaygılarına bağlı olarak, Ağustos ayının üçüncü haftasında yükselişe geçen faiz oranları, tepki alımlarıyla sınırlı kalsa da, haftalık bazda 24 baz puan artarak %18.68 oldu.

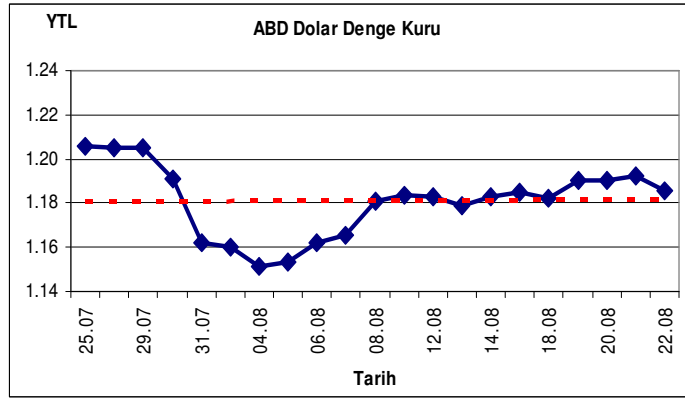
Ağustos ayının ilk haftasını 15 baz puan düşüşle %18.86 seviyesinden kapatan gösterge tahvil faizi, kâr realizasyonları ve ardından gelen tepki alımlarına bağlı olarak iniş çıkışlar gösterse de, ikinci haftayı da 42 baz puan düşüşle %18.44 seviyesinden tamamladı. Küresel piyasalardaki stagflasyon kaygılarına bağlı olarak, Ağustos ayının üçüncü haftasında yükselişe geçen faiz oranları, tepki alımlarıyla sınırlı kalsa da, haftalık bazda 24 baz puan artarak %18.68 oldu.

- **Döviz Piyasası**

Temmuz ayının son haftasını 1.2052 seviyesinden 1.1604 YTL seviyesine düşerek kapatan dolar, Ağustos ayının ilk haftasında, ABD, Avrupa ve İngiltere merkez bankalarının faiz oranlarını değiştirmemesi ve faiz oranlarının değişeceğine ilişkin herhangi bir sinyal vermemesi karşısında, 1.1809 YTL seviyesine yükseldi. Ayın ikinci haftasında da, Euro alanı makro ekonomik verilerinin beklenenden kötü gelmesi ve doların değerlenmeye devam edeceği beklentisiyle yukarı doğru seyrini devam ettirerek 1.1851 YTL seviyesine çıkan dolar, küresel stagflasyon kaygıları ve özellikle de ABD ekonomisine ilişkin kaygılarla, ayın üçüncü haftasında yükselişini sürdüremedi ve 1.1856 YTL seviyesinden kapandı. Dolar, bu dönemde YTL karşısında yaklaşık %1.6

oranında değer kaybederken, euronun değer kaybı ise %7.2 olarak gerçekleşmiştir.

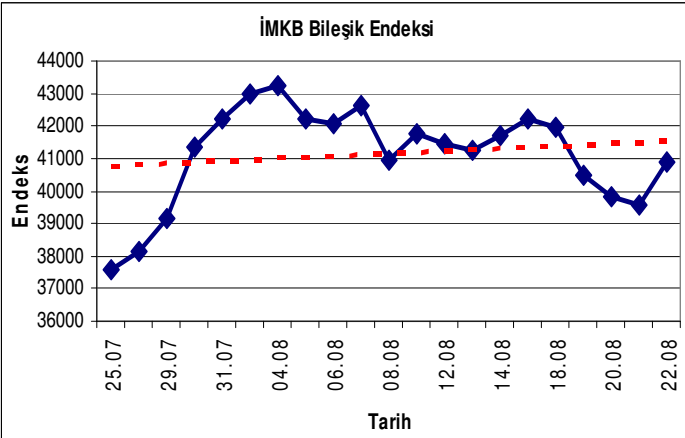
Temmuz ayının son haftasına 1.5739 seviyesinden başlayan **€/ \$ paritesi**, açıklanan makro ekonomik verilerin beklentilerin altında kalmasıyla dolar aleyhine işlerken, petrol fiyatlarındaki düşüş ile ABD, Avrupa ve İsviçre merkez bankalarının likiditeyi artırmaya yönelik önlemleri

dolayısıyla dolar lehine işledi ve parite haftayı 1.5567 düzeyinden kapattı. Doların diğer para birimleri karşısındaki değer artışı, Ağustos ayının ilk iki haftası boyunca, dalgalanarak da olsa devam etti. Özellikle Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB), ileriye yönelik bir faiz artırımını için sinyal vermemesi karşısında, euro dolar karşısında önemli ölçüde geriledi ve **€/ \$ paritesi** ikinci haftayı 1.4727 düzeyinden kapattı. Ağustos ayının üçüncü haftasında ise, euro alanındaki ekonomik yavaşlama Euro'yu olumsuz etkilerken, ABD ekonomisine ilişkin kaygılar da dolara değer kaybettirdi ve sonuç olarak parite, Euro lehine 1.4841 düzeyinden kapandı.

- **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)**

Temmuz ayının son haftasına 38,121 seviyesinden başlayıp, yaklaşık %13 oranında yükselerek 42,985 puan düzeyinden kapatan İMKB Bileşik Endeksi, yurtdışı piyasalardaki

belirsizliğin etkisiyle Ağustos ayının ilk iki haftası boyunca dalgalı bir seyir izledi. Ağustos ayına yatay bir seyirle başlayan endeks, yurtdışı piyasalardan gelen karamsar haberlerin neticesinde ilk haftayı %4.73 oranında düşüyle, 40,950 seviyesinde kapattı. Beklenenden kötü açıklanan makroekonomik

verilerin etkisiyle, İkinci haftaya da aşağı yönlü başlayan endeks, bazı verilerin beklenenden iyi açıklanmasının sonucu olarak, ikinci haftayı %3.04 oranında yükselişle 42,194 seviyesinden kapattı. Ağustos ayının üçüncü haftasında, hisse senedi piyasası yurtdışı piyasalara paralel olarak aşağı yönlü bir seyir izledi. Düşük fiyattan dolayı gelen alımlarla düşüşü sınırlanan endeks, haftayı %3.08 düşüyle 40,894 seviyesinden kapattı.

Söz konusu dönemde, hisse senedi piyasasına etki eden faktörler; yurtdışında açıklanan makro ekonomik veriler, yurt dışı piyasalardaki belirsizlik ve dalgalı seyir ile küresel stagflasyon kaygıları olmuştur.

Bileşik Endeks, bu dönemde yaklaşık %7 oranında değer kazanırken, yabancı portföylerin piyasa içerisindeki payı da %71.07 seviyesinden %69.08 düzeyine inmiştir.

• **Türk Bankacılık Sektörü Gelişmeleri**

16.06.2008 ile 17.07.2008 tarihleri arasındaki yaklaşık bir aylık dönemde %1.6 oranında genişleme gösteren bankacılık sektörü toplam mevduat hacmi, geçtiğimiz bir aylık dönem boyunca %0.9 düzeyinde daralarak, 411.5 milyar YTL seviyede gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörü toplam mevduat hacminin alt ayırımına bakıldığında ise vadesiz mevduatlarda bu dönemde bir değişiklik olmadığı, vadeli mevduatların ise %1.1 oranında azaldığı dikkat çekmektedir.

Bankacılık sektörü toplam kredi hacmindeki artışın bu dönemde de devam ettiği görülmektedir. Toplam kredilerin alt ayırımına bakıldığında; YTL kredilerde %2.6 düzeyine ulaşan genişlemeye karşılık, yabancı para cinsinden krediler %2.8 oranında gerilemiştir. Yabancı para cinsinden kredilerdeki azalışın esas olarak kurlardaki düşüşten kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

2008 yılı başından bu yana %6.9 oranında artış gösteren bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacmi, geçtiğimiz bir aylık dönemde de %1.5 oranında artmıştır. Bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacmindeki bu artışa paralel olarak takipteki alacakların kredilere oranı da %3.18 düzeyine yükselmiştir.

Bankacılık Sektörü İle İlgili Seçilmiş Göstergeler (Milyon YTL.)

	31.12.07	17.07.08	20.08.08	Değişim (%)	
				Yıl Sonuna Göre	Dönem
MEVDUAT VE FONLAR					
TOPLAM MEVDUAT VE FONLAR	369,633	415,448	411,513	11.3	-0.9
Vadeli	308,635	351,946	347,987	12.8	-1.1
Vadesiz	60,999	63,503	63,526	4.1	0.0
KREDİLER					
TOPLAM KREDİLER	289,048	343,015	347,210	20.1	1.2
YTL	218,725	255,990	262,574	20.0	2.6
YP	70,323	87,024	84,636	20.4	-2.8
YP Krediler/Toplam Krediler (%)	24.3	25.4	24.4		
Krediler*/Mevduat (%)	81.0	85.2	84.4		
Takipteki Alacaklar (Brüt)	10,314	10,868	11,027	6.9	1.5
Takipteki Alacaklar / Krediler (%)	3.5	3.1	3.18		
Menkul Değerler Portföyü	164,384	175,033	174,228	6.0	-0.5
MDP/ Mevduat (%)	44.5	42.1	42.3		

(*): Krediler=Toplam Krediler+Takipteki Alacaklar (Brüt)

Kaynak: BDDK

16.06.2008 ile 17.07.2008 tarihleri arasındaki yaklaşık bir aylık dönemde %1.3 oranında genişleyen bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacminin, bu dönemde %0.5 oranında daralarak 174 milyar YTL düzeyine indiği görülmektedir. Bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacmindeki bu azalışa karşılık, toplam mevduatların daha yüksek bir oranda azalış kaydetmesine bağlı olarak MDP/Mevduat oranı küçük bir artışla %42.3 seviyesine yükselmiştir.

İletişim Bilgileri

Oktay Küçükkiiremitçi	Müdür	0312 4179200/2340	oktay.kucukkiiremitci@kalkinma.com.tr
Mustafa Şimşek	Müdür Yardımcısı	0312 4179200/2340	mustafa.simsek@kalkinma.com.tr
Fulya Bayraktar	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2356	fulya.bayraktar@kalkinma.com.tr
Mustafa Tosun	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2355	mustafa.tosun@kalkinma.com.tr

MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER

	2006	2007	2007					2008							
			Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	
GSYİH (Milyon \$)	526,429	658,786	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Büyüme Oranı (1998 sabit fiyatlarla)	6.9	4.5	-	3.4*	-	-	3.4*	-	-	6.6	-	-	-	-	-
İmalat Sanayi KKO (%)	81.0	81.8	80.3	83.2	83.1	82.6	81.2	80.3	79.3	81.2	81.7	82.4	82.3	80.0	
İşsizlik Oranı (%)	9.9	9.9	9.2	9.3	9.7	10.1	10.6	11.3	11.6	10.7	9.6	8.9	-	-	
Enflasyon (ÜFE) (%) (yıllık)	11.58	5.94	3.72	5.02	4.41	5.65	5.94	6.44	8.15	10.50	14.56	16.53	17.03	18.41	
Enflasyon (TÜFE) (%) (yıllık)	9.65	8.39	7.39	7.12	7.70	8.40	8.39	8.17	9.10	9.15	9.66	10.74	10.61	12.06	
TÜFE Bazlı Reel Kur Endeksi	160.1	190.3	172.9	178.3	187.2	187.1	190.3	191.0	189.3	176.1	168.0	178.2	180.0	181.4	
Cari İşlemler Dengesi (Milyon \$)	-31,893	-37,697	-1,637	-2,387	-3,224	-3,253	-5,152	-4,070	-3,812	-4,174	-4,994	-4,706	-5,591	-	
Dış Ticaret Dengesi (Milyon \$)	-54,041	-62,800	-5,945	-5,421	-5,734	-5,313	-6,396	-5,703	-4,939	-5,367	-6,496	-6,805	-7,704	-	
- İhracat-FOB (Milyon \$)	85,535	107,262	8,737	9,038	9,892	11,319	9,724	10,635	11,088	11,445	11,392	12,495	11,761	-	
- İthalat-CIF (Milyon \$)	139,576	170,063	14,682	14,459	15,627	16,632	16,120	16,339	16,027	16,812	17,889	19,300	19,465	-	
Karşılama Oranı (%) İhracat/İthalat	61.3	63.1	59.5	62.5	63.3	68.1	60.3	65.1	69.2	68.1	63.7	64.7	60.4	-	
-Bütçe Gelirleri (Milyon YTL)	171,309	189,617	19,459	14,396	14,152	18,749	14,930	15,781	17,628	13,779	17,562	19,212	18,544	-	
- Vergi Gelirleri (Milyon YTL)	137,554	152,832	17,746	12,335	12,176	16,756	12,242	14,159	15,177	10,920	12,902	16,902	12,691	-	
- Diğer Gelirler (Milyon YTL)	33,756	36,785	1,714	2,061	1,975	1,993	2,688	1,623	2,452	2,858	4,660	2,310	5,853	-	
Bütçe Harcamaları (Milyon YTL)	175,304	203,501	15,931	18,142	14,254	16,189	19,099	16,306	16,608	18,649	18,638	15,823	14,566	-	
- Faiz Harcamaları (Milyon YTL)	45,945	48,732	4,318	5,793	1,914	2,276	1,769	4,283	4,714	4,753	4,166	1,681	1,142	-	
- Faiz Hariç Harcamalar (Milyon YTL)	129,359	154,769	11,613	12,349	12,340	13,912	17,329	12,023	11,893	13,895	14,472	14,141	13,424	-	
Bütçe Dengesi (Milyon YTL)	-3,995	-13,883	3,529	-3,746	-102	2,561	-4,169	-524	1,021	-4,870	-1,076	3,389	3,978	-	
- Faiz Dışı Denge (Milyon YTL)	41,951	34,848	7,847	2,047	1,812	4,837	-2,400	3,759	5,735	-117	3,090	5,070	5,120	-	
Merkezi Yönetim Toplam İç Borç Stoku (Milyon \$)	178,906	219,207	194,917	214,369	217,143	216,878	219,207	220,498	222,672	208,756	210,406	216,555	213,287	220,323	
Merkezi Yönetim Toplam Dış Borç Stoku (Milyon \$)	66,576	67,117	67,451	68,882	66,599	66,841	67,120	66,694	67,764	67,817	67,269	70,642	71,247	71,412	

*: Çeyrek dönemler itibarıyla.

Kaynak: TÜİK, TCMB, Hazine Müsteşarlığı, DPT